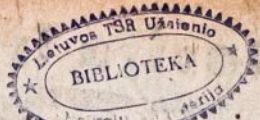

ED-FEM...
ARBININ...
M. MO. 2-4...
LE 3-323...
V DARBIN...
OTERIKS...
ELECTRIC...
mon, N. Y...
ARBININ...
RBININ...
ESTATE...
S. \$17,900...
EACH 6-317...
FORTUN...
UTUV...
NY'S...
DATE...
R SH...
LEMON...
AVENU...
N. Y...
EW...
YUS...
TUVI...
TORIUS...
ette S...
5, N. J...
2-5172

LAISVĖ—LIBERTY
Vienintelis lietuvių kalboje
dienraštis Rytinėse Valstijose
Dalls Queens apskrityje (N. Y.) .. 8.00
Kandoje .. 9.00
Kitur užsienyje .. 10.00
Metams prenumerata:
Jungtinėse Valstijose .. \$3.00
Pavienio egzempl. kaina 5 centai

LAISVĖ

THE LITHUANIAN DAILY

LAISVĖ—LIBERTY
The Only Lithuanian Daily in
Eastern States
110-12 Atlantic Avenue
Richmond Hill 19, N. Y.
Telephone Virginia 9-1827
PRICE 5c A COPY

No. 215 ***** Richmond Hill 19, N. Y., Penktadienis, Lapkr. (Nov.) 4, 1955 *****

KRISLAI

Širdingas aciū.
Reikėjo išvengti.
Bejėgybės jausmas.
Gamtos grožis.
Valio, moterims!
Rašo A. Bimba

Praėjusį savaitgalį buvau Chicagoje. Paminėjome gražiai ir iškilmingai Lietuvių Literatūros Draugijos 40-ąsias metines.

Prisiminus jiems apie sunkią Laisvės finansinę padėtį, chicagiečiai atsiliepė labai duosniai. Galvojau, jog bus labai gerai, jeigu gausiu porą šimtų dolerių. Tiksite ar ne, bet parvežiau visus septynis šimtus!

Ačiū, širdingiausiai ačiū visiems chicagiečiams.

Man rinkime aukų labai gražiai patalkavo Pruseika, Andriulis, Jonas Jokubka, St. Veshys, Smitas ir dar keletas kitų.

Smagu ir džiugu buvo nors vieną dieną praleisti su taip draugiškais ir svetingais chicagiečiais.

Tik už vieną dalyką juos norėčiau smarkiai pabarti. Kokiems galams jūs ten sutraukėte į daiktą tiek daug dėdelių parengimų? Juk lengvai buvo galima vieną kurį parengimą atidėti savaitei kitai.

Sis nesustarimas labai pakenkė Draugijos jubiliejaus atžymėjimui.

Siais laikais pasiekti Chicago yra tik vieni juokai. Ima beveik tik tiek pat laiko, kiek ir Richmond Hill į Yonkersą arba į Patersoną!

Tai moderniškai stebuklas. Lėktuvu lekiant be sustojimo Chicago iš New Yorko pastiekiami dvi valandas ir penkiolika minučių.

Ar esate kuris kada nors buvęs grupėje žmonių, atsidūrusių staigios mirties pavojuje?

Man tai pasitaikė lekiant Chicago.

Išskridus iš Idlewild lėktuvų stoties ir jau padarius beveik trečdalį kelionės, staiga išgirstame kapitono balsą: "Vienas inžinas sugedo. Grįžtame atgal į Idlewild."

O juk visi keturi inžiniai to paties amžiaus ir to paties darbo! Kas atsitiktų, jeigu toje pačioje lėktuvo pusėje sustotų dirbęs ir antrasis motoras (inžinas)!

Visuose kilo tokia mintis. "Vienas inžinas sugedo. Grįžtame atgal į Idlewild."

Prie manęs sėdi vyras ir moteris. Automatiškai jo ranka nusileidžia ant jos rankos. Ji, jo žmona, turi dukterį Milwaukeeje, o seserį Chicagoje. Skrenda jas aplankyti. Jie taipgi turi du sūnus—abu du Dėdės Samo laivyne.

Moteriškės akys prisipildė ašaromis.

"Taip aš dar norėčiau gyventi... taip aš dar norėčiau gyventi... per ašaras ji kalba. Mes gi ją raminame ir drąsiname,—ir patys galvojame apie tokį pat likimą... Sugrįžome atgal, už pusantrų valandų gavome kitą lėktuvą ir vėl "davai" į Chicagoją.

Didieji lėktuvai skrenda

PARLAMENTO RINKIMAI FRANCŪZIJOJ VYKS GRUODYJE

Siaučia aršūs mūšiai tarp Izraelio ir Egipto armijų

Jeruzalė. — Aršiausieji mūšiai, kokie tik vyko nuo paliaubų sudarymo, dabar siaučia Izraelio-Egipto pasienyje. Izraeliečiai sako, kad jų jėgos ištūmė Egipto kariuos iš demilitarizuotos zonos ir dabar jau kaudasi Egipto teritorijoje. Jie sako, kad susirėmimuose nukovė 50 egiptiečių karių, sužeidė kelius kartus daugiau ir keliasdešimt paėmė nelaisvėn.

Kairo radijas sako, kad egiptiečiai jau kontr-atakavo, bet izraeliečiai teigia, kad kontr-atakos dar nebuvo, nors jos galima laukti.

Sie mūšiai, tai jau tikro karo pavidalo. Iki šiol susirėmimuose tarp Izraelio ir Egipto dalyvavo dažniausia tik viena kita kuopa iš abiejų pusių. Pagal tą, kiek dabar yra užmuštų ir ant kokio ploto pasistūmėta pirmyn, sprendžiama, kad izraeliečiai į kovos lauką metė bent kelius batalijonus.

Nepatvirtinti pranešimai sako, kad Izraelyje ant greitųjų pradėta praveisti mobilizaciją. Izraeliečiai teigia, kad jie gali praveisti mobilizaciją per kelias valandas, nes kaimų sodybo-

Chicago. — Čia iškrito pirmas šių metų sniegas. Prisnigo apie vieną colį su puse, o šiaurinėje Ilinojaus dalyje beveik tris colius,

virš debesų. Kurie nesate skridę, negalite įsivaizduoti to gamtos grožio. Viršuje šviesi saulė, o apačioje milžiniškas, vietomis tik "raukšlėtas," o vietomis kalnuotas akimis neaprepiamas "balto sniego" laukas! Žiūri pro lėktuvo langą ir žaviesi.

"Reader's Digest" žurnale skaičiau idomų straipsnių apie Indoneziją. Štai kas įkrito man akin:

Sumatroje randasi labai senas miestas Kotagadang. Tai civilizuotiškiausias miestas visoje šalyje, — o gal net ir visame pasaulyje! Visi jo gyventojai yra šimtu procentų raštingi — moka rašyti ir skaityti.

Miestą per ilgus, ilgus laikus valdo moterys. Gal vienintelis pusėtinai didelis toks miestas visame pasaulyje.

Todėl ir žmonės ten labai civilizuoti ir kultūringi.

Vienas labai mokytas indonezas labai filosofiskai šią visą misteriją išdėstęs šitaip: "Kai tu išgyveni per 20 metų moteriškoje valdžioje, tu dirbi ekstra sunkiai, kad iš sugrįžome atgal, už pusantrų valandų gavome kitą lėktuvą ir vėl "davai" į Chicagoją.

Vargšas "filosofas"... O Kotadango moterims teugu bus didelė "Valio!"

Lonardi turi bėdų...

Streikai Argentinoje ir valdžios silpnybė

Buenos Aires. — Jau neslepama, kad padėtis Argentinoje yra labai įtempta ir kad Lonardi'o valdžia toli nėra tokia populiari, kaip iš karto, po sukilimo, buvo garsinta.

Naujasis Argentinos prezidentas Lonardi viešai pareiškė šaliai, kad Argentina yra "kaip tas žmogus, kurį ēda vidujinis vėžys. Jis atrodo sveikas, galintis dirbti, bet vieną gražią dieną jis gali parpulti negyvas."

Lonardi sakė, kad Argentinos eksportai užsienin yra nupuolę ant 50 proc., kad biudžetas nebalansuotas. Jis sakė, kad dirbantieji Argentinos žmonės turės daugiau pasiaukoti, kad "ištraukti tėvynę iš prarajos."

Darbininkai iš to daro išvadą, kad Lonardi'o valdžia stengsis "iššaldyti" algas, bet leis kainoms kilti,

Molotovas vėl išpėjo: Be vokiečių suėjimo negali būt vienybės

Zeneva. — Molotovas dar kartą pabrėžė, kad be abiejų Vokietijos dalių susitarimo, be abiejų vokiečių valdžių išklausymo, kalbos apie Vokietijos vienybę yra bergždžios. Jis sakė, kad būtina reikia pakviesti abiejų Vokietijos dalių atstovus į Zenevos pasitarimus.

Kaip yra žinoma, abi vokiečios valdžios atsiuntė Zenevon savo diplomatinius atstovus, bet jie ten tik kaip stebėtojai.

Molotovo siūlymas kviešti abiejų valdžių atstovus buvo staigiai ir be ilgų diskusijų vakariečių atmetas. Molotovas tada pareiškė,

kad jis patieks kitą planą, kad jis kantriai stos už tai, jog negalima siekti Vokietijos vienybės be pačių vokiečių ir su laiku ta nuomonė laimės.

Dulles savo pastabose trečiadienio sesijoje sakė, kad tarp Rytų ir Vakarų nuomonių apie Vokietijos vienybę, o dar daugiau apie bendrą Europos saugumą, yra nemenkas suartėjimas.

Pačioje Vokietijoje, abiejose dalyse, daugiausia komentary išsiskyrė Molotovo siūlymas, kad okupacinės karinės jėgos būtų ištrauktos per ateinančius tris mėnesius po susitarimo.

Auto darbininkų unijos lokalas užstoja sveturgimį pažangietį

Detroitas. — UAW CIO 78-as lokalas, į kurį įeina Kelsey-Hays fabriko darbininkai, pasiuntė laiškus Kongreso nariams ir Teisingumo departamentui, reikalaujant, kad pilietybė nebūtų atimta nuo Williamo Allano, seno pažangaus laikraštiniuko ir "Worke-rio" Michigano laidos redaktoriaus.

Allanas buvo natūralizuotas 1935 metais. Jis taipgi yra nuteistas 4 su puse metų kalėjimo po

Smitho aktu, bet randasi laisvėje po užstatu, kadangi apeliavo į aukštesnius teismus.

Allanas gimė Škotijoje. Jis vedė detroitietę ir turi tris Amerikoje gimusius vaikus.

Latrobe, Pa. — Kenna-metal streikas pasibaigė. Kompanija buvo priversta derėtis su unija, kai angliakasiai iš aplink atėjo ir neleido skebams operuoti fabriką.

Šiuo klausimu komunistai parėmė Faure'o vyriausybę

Paryžius. — Faure vyriausybė laimėjo parlamente pasitikėjimą ateinančių rinkimų klausimu. Faure vyriausybė pasiūlė, kad rinkimai įvyktų ateinantį gruodį, o ne 1956 metų birželio mėn., kuomet yra pasakytinai rinkimams numatoma data.

T.S.R.S. vadai lankys Burmą

Maskva. — Burmos premjeras U Nu, kuris dabar randasi Tarybų Sąjungoje, pakvietė Bulganiną ir Chruščiovą aplankyti jo šalį. Tarybiniai vadai kvietimą priėmė. Vizito laikas dar nenustatytas.

Tarybiniai vadai tokiu būdu turi kvietimus atvykti į tris Azijos šalis: Indiją, Burmą ir Afganistaną. Jeigu Indonezijoje susidarys pažangesnė nacionalistinė valdžia, kai susirinks parlamentas, tai galimas dalykas, kad jie bus pakviesti ir į Indoneziją.

Kairas. — Grupė Egipto lakūnų, kurie buvo nuvykę į Cekoslovakiją mokintis skraidinti, sprausminius lėktuvus, sugrįžo namo. Jie taps naujai pirktų per Cekoslovakiją sprausminių orlaivių pilotais.

Paryžius. — Pirmadienį čia prasidėjo techniškos derybės tarp Tarybų Sąjungos ir Vakarų Vokietijos. Tariamasi, kaip įgyvendinti nutarimą pasikeisti diplomatiniais atstovais.

Nobelio pryzai 3 amerikiečiam

Stokholmas. — Nobelio pryzai už 1955 metus mokslu srityje įteikti trims amerikiečiams — dviems fizikams ir vienam chemikui. Profesoriai W. E. Lamb iš Stanfordo universiteto ir P. Kusch iš Columbia universiteto yra tie du fizikai. Jie darbuojasi termobranduoliniuose (nuclear) tyrimuose. Chemikas yra Dr. Vincent Du Vigneaud, Cornell universiteto.

Denveris. — Prez. Eisenhoweris jaučiasi taip gerai, kad kai kurie republikonai pradėjo spekuliuoti, jog reikėtų prašyti jo vėl kandidatuoti. Kai kurie republikonų strategai pradėjo išdirbti planus, kaip pareigos jam bus žymiai palengvintos.

Teisėjas nedavė pilietybės TSRS dezertyrui Pirogovui

Alexandria, Va. — Buvęs tarybinis lakūnas Piotr Pirogov, kuris 1948 metais pavogė tarybiniam aerodrome orlaivį ir atskrido amerikiečių zonoje Austrijoje, dabar gyvena šioje šalyje. Jis parašė atsiminimų knygą, daug anti-tarybinių straipsnių spaudai ir t. t. Dabar jis nori tapti Amerikos piliečiu.

Bet federalinis distrikto teisėjas A. V. Bryan atsisakė jam pilietybę suteikti. Jis nurodė, kad specialus kongresinis leidimas jam čia pastoviai apsigyventi (išduotas praeitais metais) yra vienas dalykas, o pilietybė visai kitas. Pirogovas gali čia gyventi, bet jis atvyko ypatingu būdu ir į pilietybę, bent kol kas, neturi teisę.

ORAS NEW YORKE Giedra, šalciau

SUBSCRIPTION RATES

Table with subscription rates for United States, Canada and Brazil, and Foreign countries.

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y. under the Act of March 3, 1879

DULLESO KELIONĖ MADRIDAN

SEKRETORIUS DULLES pasinaudojo vienos dienos pertrauka Ženevos konferencijoje ir nusiskubino Madridan. Ko jis ten vyko? Beveik tikra, kad nebuvo tuojautinių svarbių klausimų, kuriais Dulles turėjo tartis su diktatoriumi Franco.

Dulles tą kelionę padarė Ženevos konferencijos viduryje, lyg norėdamas pabrėžti kitiems Vakarų sąjungininkams, kad "Ženevos dvasia" jokiū būdu nereiškia atsiskyrimo nuo anti-komunistinės kovos.

Bet, ar Dulleso kelionė atsieks savo tikslą? Mes labai abejojame. Neapykanta prieš fašistinį Ispanijos režimą tokia stipri Europos žmonė, kad net britų konservatorių arba Francūzijos reakcinių vadai, kurie giliai savo širdyje turi nemažai simpatijos Francui, nedrįsta jį siūlyti kaip NATO bendradarbį arba kaip kandidatą į Jungtines Tautas.

Dulleso kelionė neapvilks saldžiu cukrumi tos karčios piliulės Europos žmonių akyse. Neigi tas pataisys Franco vardą Amerikoje, įskaitant ir daugelio konservatyvių amerikiečių akyse. Daugelis konservatorių mūsų šalyje negali pamiršti, kad Franco Ispanijoje griežtai persekiama protestantų bažnyčia, kad ji ten neturi teisės veikti viešai, kad protestantų bendruomenės turi melstis pusiau slapta, privatiškuose namuose arba saliuokėse, be jokių užrašų iš lauko.

U NU APIE TARYBŲ SAJUNGĄ

BURMOS PREMIJERAS U NU Maskvoje viename bankete išsireiškė, kad ateityje į Azijos-Afrikos konferencijas turėtų būti kviečiami ir Tarybų Sąjunga.

Ta U Nu nuomonė labai logiška. Amerika, Britanija, Francūzija prisideda prie SEATO, prie taip vadinamo Pietrytinės Azijos pakto, vien dėl to, kad jos Azijoje turi bazes arba kolonijų liekanas. Prie SEATO (kurio tikslas yra skaldyti Azijos-Afrikos šalis ir kiršinti prieš Kiniją) Sovietai, žinoma, nenori dėtis. Bet jiems vieta yra kitur: prie didžios Azijos-Afrikos Sąjungos, prie kurios priklauso Kinija, Indija, Indonezija, Ceilonas, Egiptas ir daug kitų kraštų, kurie konferavo Bandungė.

Sovietai ten turėtų būti kviečiami, nes Tarybų Sąjunga yra tiek Azijos, kiek ir Europos kraštas. Du trečdaliai Tarybų Sąjungos teritorijos randasi ir Rytus nuo Uralo, tai yra, Azijoje. Gyventojų europietiškoje Tarybų Sąjungos dalyje daugiau, bet ištiesios tarybinės respublikos guli Azijoje: Kazachastano milžiniška respublika, Uzbekistanas, Gruzija, Armenija, jau nekalbant apie didžiulį Sibirą su jo visokiomis autonominėmis sritimis.

Formaliai atsistojusi šalia dviejų kitų milžinų — Kinijos ir Indijos — Azijos-Afrikos bloke, Tarybų Sąjunga būtų didžiulės, apimančios absoliutę daugumą žemės gyventojų, santarvės dalimi.

ŽMOGUS IR ARKLYS

TREČIADIENĮ BUVO PALAIDOTAS milijonierius Woodward, kuris buvo nušautas per klaidą (bent taip jį aiškina) savo žmonos. Ar jo žmona jį tikrai palaikė "įsiveržėliu" ir nušovė per baisią klaidą, arba suvedė su juomi kitokias sąskaitas medžioklinio šautuvo salve, ne mūsų reikalas. Kas įdomu, tai kaip tokie ir panašūs incidentai iškelia, koks dvasiniai tuščias ir kūrybiniai be-reikšmingas yra turėjų gyvenimas.

Woodward vardas spaudos puslapiuose, ypač taip vadinamos Society ("aukštos visuomenės") skiltyse nuolat mirgėjo. Bet kai jis mirė, laikraščių antgalviai taip rėkė: Žmona nušovė Nashua savininką.

Kas tas Nashua? Ogi lenktynių arklys. Kitaip sakant, vyriausias Woodward gyvenimo užsitarnavimas ir pasižymėjimas, tai kad jis buvo to arklio savininkas.

Nuo Woodwardo ir jo arklio jau netaip toli iki Margaret ir jos numylėtinio, kapitono Townsendo, kurio ji turėjo atsakyti — kitas pavyzdys, kaip "aukštoji visuomenė" yra be naudos žmonijai.

Margaret neįstokėjo, kad nepakenkti savo "pareigoms." Kokios jos pareigos? Ogi dalyvavimas tuščiose ceremonijose, lankymas naujai atidaromų labdaros centrų, saldžiai jai parašytų kalbėlių sakymas mandagiuose popietiniuose susiėjimuose, nusišypsojimas fotografijoms, ir panašioms dalykams.

Kokia gudresnė ir pilniau žmoniška būtų ta mergina, jeigu ji būtų nusispiovusi ant tų niekalų ir pasekusi savo širdį!

I V A I R U M A I

Binghamtonas 35 metams praėjus

(Taša) Draugijų organizavimas

Pirmutinė lietuviška pašalpos-pomirtinės draugija, į kurią vietos lietuviai buvo susipietę, turėjo labai paprastą uždavinimą: Švento Juozapo Draugija. Tą vardą parinko pirmieji miestelyje susisipietę lietuviai, kurie atvyko gelžkelį taisyti.

Bet mes gerai žinome, ir daugelis gyvų dar tai atmena, kaip pažanginiai S. J. D. 33 kuopos nariai, kurie skaitė "Kovą" ir kitus laikraščius, suprato savo uždutį, kad reikia pasukti Juozapinės draugiją link progresyves pusės. Tos pastangos buvo pasiektos ant šimto procentų.

Tada kilo reikalas, kad skleisti tarp vietos lietuvių aukštesnį supratimą ir apšvietą, reikia turėti savo įstaigą, namą, kad visas kultūrinis judėjimas suktytųsi viename centre. Bet pradžia, žinoma, buvo reikalinga šokia tokia suma pinigų. Juozapinė draugija, be abejo, jau turėjo sutauptą savo išde, ir pažangesnieji nariai draugijos susirinkime pakėlė šį klausimą. Jie sakė, kad reikalingas savas namas, centras. Bet atsilikusieji dviasioje argumentavo, kad ne bedieviškas namas reikalingas, o vieta, kur galima būtų pasimelsti: bažnyčia.

Vistiek pažangioji pusė paėmė viršų, ir 1915 metais pavasarį pradėta namo statyti, o jau rugsėjo mėnesį buvo baigta statyti, dėka tų vyrų, kurie daugiausia energijos padėjo statant namą: J. Černa, J. Žvirblis, J. Klikūnas ir Barzdečius.

Atsimenu gerai tuos laikus, koks didelis entuziazmas iškilo abėnai pas visus vietinius lietuvius, ir kiek man buvo žinoma, tik du aimanavo, kad bažnyčia būtų labiau padėjusi lietuvių vienybei.

Bematant buvo sutvertas choras, dainuotos lietuviškos dainelės ir per erdvinę namo langus dainų aidas skambėjo už kelių blokų.

Meno grupė pradėjo veikti ir į ją įsijungė tinkami perstatymuose ir koncertuose žmonės. Ypač vienas buvo, tai Andrius Bazdžionis, kuris buvo ne tik gilus meno mylėtojas, bet ir pilnas energijos žmogus. Jie su jimi pamatydavo Brooklyne perstatomą veikalą, tai sugrįžęs į Binghamtoną sakydavo: "Nagi, kodėl mes, turėdami tiek pajėgų, negalėtume patys atlikti?"

Vienas geras pasivaikščiojimas su noru ir nusiteikimu daugiau naudos atneša, negu pusė tužino balučių medicinos. Natūralus gyvenimas, mokėjimas džiaugtis gamtos ir žemės dovanomis, yra sveikatos šaltinis, nors žmogus kartais to ir nežino. Puikiai kvėpiančios pavasario ir vasaros gėlės ne tik džiugina mūsų akį, bet kviečia jas pauostyti. Paimi kvietkelį ir patrauki prie nosies, o tuo tarpu įtrauki kartu su kvapsniu giliai į savo plaučius orą, kas išeina

sveikaton. Tai mat, kaip gamtoje viskas sutvarkyta, pritaikyta prie žmogaus sveikatos, tiktai reikia tam gamta naudotis, reikia rūpintis, kaip valgyti, atsigerti, nusiprausti, reikia turėti knygas apie sveikatą, kad pažintume save ir mokėtume sveikatą tinkamai palaikyti.

Dalykas yra blogas tame, kad pas mus randasi per daug sunkiai velkamos kantrybės, ir beinant tuo keliu vieni žūstam, kiti slenkam po truputį žemyn. Taip, lyg toje pasakaitėje apie žuvautoją, kuris ėjo prie ežero žuvis gaudyti ir prisiriato prie to kranto, kuris buvo bedugnė klampynė. Einant artyn, ta pluta pradėjo linguoti, bet jis manė, ot, dar vienas kitas žingsnis ir galės meškere išmesti. Be tą minutę salmanų klotas trūko ir jis pasinėrė iki kaklo.

Pradėjo šauktis pagalbos, bet du piemenukai, netoliese žąsis ganydami, negalėjo jam pagelbėti. "Ko ten ėjai?" piemenukai šaukė.

"Aš nežinojau. . ." atsakė skęstantis. Vienas piemenukas jam sako: "Aną dieną ganiau karves, viena nuskendo. . . Ta irgi nežinojo. . ."

Taip ir pasibaigė visa tragedija, ir pasibaigė piemenukams žiūrint.

K. B. D. (Bus daugiau)

Tik sugrįžęs tėvynėn, aš suradau laimę

(Lietuvio repatrianto A. Klišio pasakojimas)

Po karo dešimtys tūkstančių lietuvių — vyrų ir moterų, daugelis jų su šeimomis, grįžo namo iš Vakarų Vokietijos, Belgijos ir kitų šalių, kur juos buvo nubloškusi karo banga. Valstiečiai, darbininkai, intelektualinio darbo žmonės, kuriuos fašistiniai okupantai per prievartą išvarė į hitlerinę katorgą, sugrįžė į Lietuvą, su džiaugsmo ašaromis bučiavo tėviškęs žemę.

Tėvynė-motina šiltai sutiko savo sūnus ir dukras. Kiekvienas jų buvo aprūpintas darbu pagal profesiją, butu, gavo paskolą būtiniausiems daiktams išgyyti. Jaunimas stėjo mokytis.

... Karo pabaigoje mane mobilizavo į hitlerinę armiją. . . pasakoja Antanas Klišys, Panevėžio mėsos kombinato šoferis. — Kai prisiriato Tarybinė armija, daug kas pabėgo iš fašistinių gaujų ir liko tėvynėje, kiti, tame tarpe ir aš, pabūgo ir kartu su hitlerininkais pasitraukė į Vakarų.

Karui pasibaigus, visokiais būdais buvo stengiamasi paveikti mus, kad bijotumėme grįžti į tėvynę. Bet dabar visi šie nemaloniai jau praėties dalykai, aš namie ir "perkeltųjų asmenų" stovyklos nė prisiminti nenoriu.

Kai grįžau į Tėvynę, mane tuoj pat aprūpino darbu Panevėžio cukraus fabrike. Dirbdamas ir kartu mokydama, įsigijau šoferio

Istorija ir informacija

Rašo D. M. Šolomskas

BREST-LITOVSKO VIETA ISTORIJOJE

Brest-Litovskas neperdidelis, bet senas baltarusių miestas. Senovėje jis vadinosi Beresta. Kodėl jam pridėjo "Litovskas" — tikrų davinų trūksta. Yra padavimas, kad senovėje, kada lietuviai veržėsi giliau į baltarusių žemę, tai būk toje vietoje lietuvių jėgos (raiteliai) perplaukdavo ar perbrisdavo Vakariniu Bugo upe, todėl ten baltarusiai laikė sargybas ir taip pavadinė.

Brest-Litovskas (Lietuvos Brasta) yra prie Vakarinio Bugo upės, kur iš rytų pusės į ją įteka Muchameco upė. Dabar jis yra centras Tarybų Baltarusijos Brest-Litovsko srities. Yra nemažai industrinių įmonių, daug kultūros įstaigų, dideli knygynai. Miestas savaimi neperdidžiausias, dar senesniai turėjo tik 50,000 gyventojų.

Brest-Litovskas senas miestas. Istoriniuose užrašuose jis jau minimas 1017 metais. Vienuoliktame amžiuje jis jau buvo didelis prekybos kelių centras. Už jo paveldėjamą ėjo aršios kovos tarp lenkų, baltarusių ir ukrainiečių. Trylikto amžiuje jį sudegino totoriai. 1319 metais užvaldė Lietuvos kunigaikštis Gediminas ir padarė plačios apylinkės centru. Lietuvai susijungus su Lenkija, jis tapo dalimi Lenkijos. Rusija jį atgavo 1795 metais.

1830 metais Rusija pastatė ten galingą tvirtovę, kad atremti būsimus Vokietijos ir Austro-Vengrijos puolimus. 1917-1918 metais Brest-Litovske ilgai ėjo taikos derybos tarp jaunutės tarybinės Rusijos ir kaizerinės Vokietijos. Kaizerininkai, dar būdami galingi, padiktavo Sovietų respublikai sunkias ta-

kos sąlygas. Bet kaip tik kaizerizmas 1918 metų pabaigoje susmuko, tai Sovietų Rusija paskelbė, kad Brest-Litovsko taikos sutartis daugiau jau neturi galios.

1919 metais vakarų imperialistų remiama Lenkija pagrobė didelius Baltarusijos ir Ukrainos plotus, jų tarpe ir Brest-Litovską. 1939 metais, susirėmus su hitlerine Vokietija, poniškoji Lenkija į dvi savaites sugriuvo, jos valdonai pabėgo į Rumuniją. Tarybų Sąjunga, kad neleisti Hitleriui pavergti buvusius lenkų pavergtus Baltarusijos, Ukrainos, Lietuvos plotus, įvedė savo ginkluotą jėgą į juos, ir Brest-Litovskas tapo gražintais Baltarusijai, kaip Vilnius Lietuvai.

Fortai paseng

Besiantinant Pirmajam pasauliniam karui, caro vyriausybė buvo paskyrus nemažą sumą pinigų panaujinimui Brest-Litovsko fortų, įsitvirtinimų, kanuolių. Bet caristiniai viršininkai suvogė pintus, ir tvirtovė buvo pasenus, kanuolės senos ir netikusios.

Rusijai nepavykstant kariuoti Galicijoje ir Rytų Prūsijoje, 1915 metais jos armija traukėsi į rytus. Fronto komandieriai ir daugelis karių daug buvo girdėję apie "galingą Brest-Litovsko tvirtovę." Karo dalyvis L. Lebedenko savo atsiminimuose rašo:

"Nuo Liublino, Liubartovo, Ivangorodo, Radomo ir Kankovos iš keliais trakė didelės rusų armijos jėgos linkui Brest-Litovsko." Vadai manė, kad pasiekę galingą tvirtovę, pasiremiant ant Vakarinio Bugo upės, rusai galės sulaikyti vokiečių ir austrų jėgas.

Bet koks armijos vadų buvo apsirinkimas, kada jie vietoje "galingos tvirtovės" rado senus fortus, nebuvo patarkamamai amunicijos ir maito.

Priešas priartėjo prie tvirtovės, patrukė galingą artileriją ir pradėjo bombarduoti iš kanuolių, o lėktuvai — iš oro. Pasipriešinimą galėjo rodyti tik armijos apkasuose. Mediniai namai mieste degė. Seni fortai ėmė griūti. Visi, net kareiviai, pajuto, kad Brest-Litovskas — tai meka ir sena tvirtovė, kad jeigu priešas apsups, tai iš tokios tvirtovės ir prie tokio nepasirošimo gintis negalima.

—Kokia ėia tvirtuma, kad fortai kjojomis į viršų apsi-verėia, — kalbėjo jau ir kareiviai, matydami, kaip griūva seni įtvirtinimai. Rusų armijos dalinių vadai nusprendė susprogdinti esamą amuniciją ir tuos senelius fortus ir pasitraukti. Taip ir padarė.

Miršta, bet nepasiduoda

1939 metais Tarybų Sąjunga atgavo Brest-Litovską, kuris yra centras penkių gelžkelių. Per jį eina ir plentas iš Varšuvos į Maskvą. Kanalas jungia Pripetą upę su Vakariniu Bugu. Pirmoji įteka į Dniepro upę, kuri įteka į Juodąją jūrą, o Vakarinis Bugas — į Vislos upę, kuri plaukia į Baltijos jūrą; išeina, kad nedideli laivai iš Baltijos per Brest-Litovską gali pasiekti Juodąją jūrą. Tarybų valdžia į metus ir pusę pastatė naujus fortus, aprūpino juos nauja ir galinga artilerija, nes suprato, kad anksčiau ar vėliau Hitlerio jėgos versis per šią vietovę ir tarybinės žemės gilumą.

1941 m. Vakarinius Bugas buvo rubežius tarpe hitlerinės Vokietijos ir tarybinės Baltarusijos. Hitleris užpuolė tarybinę šalį be karo paskel-

"statinėse" — skardiniuose barakuose, kuriuose mes, "perkeltieji," buvome laikomi Vakarų Vokietijoje."

bimo ir todėl jo galingos jėgos apsupo Brest-Litovsko tvirtovėje neskaitylingas būvas tarybines jėgas.

Tarybiniai kovūnai suprato, kad kaip ilgai jie atsilauks, taip ilgai jie laikys savo rankose svarbų geležinkelį ir kitų kelių mazgą. Priešas puolė juos dieną ir naktį, galingų kanuolių; hitlerininkai nesigailėjo savo karių, sturmavo, visą apylinkę nuklojo savo lavonais. Tarybiniai kovotojai per 17-ką parų laikė tvirtovę, iki jie vis zuvo arba buvo sužeisti. Tik tada priešas paėmė vietą ir gavo į savo rankas taip svarbų geležkelių ir kitokių kelių mazgą. Toks tarybinių kovūnų pasisventimas ilgam laikui sulaikė toje srityje priešų veiksmus. Laisvasis pasaulis per dvi savaites nuo karo pradžios vis gaudavo žinias, kad tarybiniai kovūnai yra Brest-Litovske. Daugelis manė, kad gal į priešų užnugarį prasilaužė galingi tarybinių dalinių junginiai, o tikrumoje ten kovojo neskaitylingi, bet atsidavę ir laisvę mylį igulos nariai.

1944 metų vasarą Tarybinė Armija sumušė hitlerininkų jėgas Brest-Litovsko srityje ir tvirtovėje apsupo daug skaitlingesnę nacių igulą. Bet hitlerininkai nelgait laikė pasidavė.

Dabar miestas naujai atstatytas. Isteigta daug svarbių industrinių ir kultūrinų įmonių. Žuvusiems kovūnams, kurie gynė 1941 metais tvirtovę, pastatytas amžinai jų atminčiai paminklas.

ZINIOS IS LIETUVOS

MAZEIKIAI, rugsėjo 2 d. — Ždanovo vardo žemės ūkio artelės kolūkiečiai baigė rauti linus, išaugintus 90 hektarų plote. Daugiau kaip 50 hektarų nurovė Mazeikių MTS linarovės vairuotojas Erminas Sidabro laukininkystės brigados linų augintojai pradėjo kulti linus. Iš kiekvieno hektaro prikuliami po 4.6 centnerio sėmenų.

Nuo 12 hektarų ploto "sviesos keliu" kolūkyje nuimtus linus jau iškūlė Mazeikių MTS mašinistas Zylė. Linų šiaudeliai tuoj pat paskelėdžiami atsiklojėjimui. Kulti linus taip pat pradėjo "Stalno keliu" kolūkis.

Šiais metais kolūkiams iš kiekvieno hektaro vidutiniškai prikulia po 1/2 iki 1 centnerio sėmenų daugiau, negu pernai.

Grūdai — valstybei

EISISKĖS. — Rajono kolūkiečiai organizuoti nuėmė grūdines kultūras ir spėdė sėja žiemkenčius, ruošiasi gyvulių žiemėjimui.

Mokslu metų atidarymui skirtas vakaras

Daugiau kaip 1,200 Vilniaus miesto aukštųjų mokyklų studentų, specialiųjų vėdinųjų mokyklų moksleivių ir dėstytojų susirinko į vakarą, skirtą 1955-1956 mokslo metų atidarymui. Pranešimą susirinkusiems padarė LLKSJS CK sekretorius Grigonis. Po to kalbėjo profesorius Žiugėda, Vilniaus Pedagoginio instituto I kurso studentė Beiknoravičiūtė, Vilniaus mechanizavimo technikumio moksleivis Našlėnas ir kiti. Didelė susidomėjimo susilaukė neseniai įvykusio Varšuvoje Jaunimo ir studentų festivalo dalyvio — Kauno Politechnikos instituto studento Šepčio pasisakymas.

Po to Karininkų namų vasaros teatro įvyko didelis koncertas, kuriame dalyvavo Lietuvos liaudies meno vėlėkė K. Kavecko vadovaujamas filharmonijos choras ir solistai. V. Grigoras

Lietuvos praeitis ir dabartis

(Praeities Atsiminimai)

"Kelk, Lietuva, iš grabo!
Kelk, Vytautai garsus!
Kelkitės Vaideliutės
Aš budinu visus".

Tai šitaip dainavo, tik nepamenu kuris anų laikų poetas. Tačiau, kaip Vytautas taip ir Vaideliutės negalėjo atsikelti iš grabo, nes jie jau buvo mirę ir niekas iš mirusių neatsikėlė ir neatsikėlė iš grabo. Kas kita — su pačia Lietuva. Lietuva, kaipp tauta, nebuvo mirusi. Ji buvo gyva ir grabą paguldyla, tad šiandien ir keliasi.

Kad Lietuva keliasi iš karo griuvėsių, kad ten kyla naujos darbvietės, mokyklų, elektros jėgainės, plečiami bendrosios jėgomis apdirbami ūkiai, kolūkiais padinami, — visa tai aprašo mūsų spauda. Bet kad pati Lietuvos kaimo gyvybė atgyja, įgauna senovinį atspindį, apie tai aš ir noriu pakalbėti.

Man jau kandidatuojuotant į vyrus, apie 15-ki metai atgal, visi plačios Vilkaviškio apylinkės kaimai jau buvo išsikėlę į viensėdžius. Tą patį buvo padarę ir Zanavykai. Bet du mano kaimynystėje esanti, Rudžių ir Bobių kaimai, tarsi atvaizduodami praeities kaimiečių buitį, seną, dar laikėsi prie kaimo, — stuba prie stubos, pastatas prie pastato; laukų rėžis prie rėžio.

Tačiau, koks tuose kaimuose buvo gyvumas!

Sulaukus vakaro, moterėlės, susibėgusios į būrelius, rankas pasikišusios po šurtais, — klega, trata, juokauja ar skundžiasi savo bėdomis. Vyrų, sušėję po vakarienės pypkes parūkyti, vieni antrus per kriukį traukdami, savo klegėsiu turavoja moterims. O jaunimas, harmonikui ar skripkai užgriežus, soka kad net žemė dreba, klega, dainuoja.

O jau sulaukus subatos bei nedėlios, vakaro, visos apylinkės jaunimo kelio galas buvo tuose kaimuose ir muzika, dainos, klegėsis nutildavo tik pirmiems žingsniams pragydis.

Toks pat linksnumas, klegėsis bei dainos lydėjo ir laukuose dirbantį jaunimą, o tas veikė ir senius būti paslankesniais darbe. Nors jie dirbo atskirai, kožnas sauvoose rėžiuose, bet esant rėžiui prie rėžio, jaunieji vieni su kitais lenkyniuodami, vieni antriems neapsileisdami, vieni su antrais erzindamiesi, nė nejausdavo, kaip greitai prabėgdavo diena ir merginos, grėblius ant pečių nešinos, o vyrai — dalges, vėl užtraukdavo kokią sutartinę, ypatingai tuose laukuose po Lietuvos kaimus šviežiai paplitusią dainelę — "Temsta dienele".

O jau jeigu "gerasai Rudžių kaimo dėdė", K. Anskaitis (kurį davatkos pravaržuodavo "tarmazonu," o Geištarų kunigėlis liepdavo pro jo namus einantiems persizęgnot) parsiveždavo tuose laukuose Prūsuoose leidžiamų laikraščių bei knygelių, tai vakaro sulaukę, ypač žiemos metu, visas kaimas subėgdavo pasiklausyti gerojo dėdės skaitymo.

Atlapsėdavo ir viena kita davatkėlė skaitymo klausydavosi net išsiziojusios. Gi eidamos namo, atsidusios, pamprotaudavo: "Koks geras žmogus tas Anskaitis. Ir taip gražiai paskaito ir gromatas į Meriką parašo, o iš ten parleistas taip gražiai paskaito. Jeigu tik nebūt, kaip kunigėlis sako, tarmazonas, tai ir prie ronos galėtumei dėt".

Kaip dar nuo į viensėdžius išsikėlimo buvo užsilikę šiuodu kaimai, taip buvo užsilikęs ir linksmas, gūvus praeities Lietuvos kaimiečių atspindis, senobinė kaimiečių linksmo gyvenimo dvasia, praeities scena.

Kas privertė pirmutinius Lietuvos kaimiečius glaustis prie vienas kito, statyti trobą prie trobos, žemę rėžyti į siaurus rėželius? Todėl, kad bendromis jėgomis lengviau būtų galima atmušti užpuolikus, greičiau ne tik užpuiltąjį kaimą sukelti ant kojų, bet ir apylinkės kaimus greičiau sušaukti į kovą.

"Vienybės Lietuvininkų" 1885 metais išleista "Lietuviškos Dainos" rinkinys; vienas be parašo poetas, šitaip tuos laikus apdainuoja: (Cituoju rašybos nekeitęs, žodis žodinė, raidė raidinė):

MILŽINŲ KAPAI

Kur ligus laukai,
Snaudžia tamsus miszkai,
Lietuwei barzdocelei dumoja,
Galanda kirwius,
Pentinus warinius
Ir juodbėri žirga balnoja.

Nuo Prusų szalies,
Kaip sparnai debesies,
Padangeis gaisru eina dumai,
Pakilo ugnis,
Ir nuszwito naktis:
Liepsnoja ir girios ir rumai.

Terp tiru placziu
Kaukia meszkos waiku:
Ne meszkos, tai naszles Lietuwes:
Gal werkia sunaus,
Ar bernužio brangaus,
Kur ju nebegis, gal prazuwes.

Križoku senei
Suprasziti sweczeli
Ant waisziu in Lietuwa traukia;
Isztroszkę garbes,
Kad auszra patekes,
Iszswis, ko szirdingai teip laukia.

Lietuwiu pulkai,
Kaip apkaso sargai,
Ties Kaunu per Nemuna plaukia;
Po kaimus szauklis,
(Jo po putu arklis)
In kowa Lietuwninkus szaukia.

Klaidu terp miszku;
Wien tik ugnis gaisru
Per Lietuwa kelia parodo.
Užtemes dangus
Meto tankei žaibus;
Jau klaidziot sweczems nusibodo.

Sutrink miszkai,
Lig Perkunas augsztai,
Ir sztai netiketai Lietuwei,
Taritum ugnis,
Kad ant stogo užszwis,
Apraite Križokus užgriuwo.

Ir buvo muszis!...
Apsiniukus naktis
Ja dieni parodit bijojo!
Tik kunu szimtai,
Sugulditi augsztai,
Ilgai ant tos wietos dripszojo.

Dabar ten baisu!
Ir nakties tamsumu
Girdėtis buk kartais waidenas:
Esa tai senu
Būk kapai milžinu,
Kaip apszneka praboczius senas.

Tai štai, gerbiamas šių žodžių skaitytojai, kas privertė pirmuosius Lietuvos kaimiečius glaustis prie vienas kito, kad "Po kaimus šauklis" greičiau galėtų sušaukti kaimiečius į kovą prieš užpuolikus.

Dabar pakalbėsime kas privertė, prie kaimų gyvenančius kaimiečius, skirstytis į viensėdžius.

Sutrynus kryžiojų galybę mūsų po žalgiriu, kurie per apie 2 šimtus metų be atvangos teriojo Lietuvą — žudė žmones, gėdino lietuvaites, plėšė lietuvių turtus, grobė gyvulius ir degino kaimus — lietuviai laisviau atsikvėpė ir užpuolimai pranyko. Tad ir nebuvo prasmės tokiame spūstyje gyventi, knistis siauruose, išmėtytuose žemės rėžiuose. Pati žemė reikalavo geresnio jos įdirbimo. O atsiradus geresniems, tobulėniems žemės išdirbimo įrankiams, reikėjo ir platesnių plotų. Tai viena į viensėdžius kėlimosi priežasčių.

Antroji ir užvis svarbiausioji priežastis buvo, tai kaimų gaisrai. Jeigu tik palankus gaisrui vėjas pūtė ir užsidegė bent vienas pastatas kaime, tai ugnis, nuo vieno šiaudinio stogo ant kito šokinėdama, išdžiūvusius sienojus rydama, nušluodavo visą kaimą, tik pelenų krūvelės palikdama.

Šitos tai priežastys privertė į viensėdžius išsikelti ir mano jaunystės kelio galą, — Rudžių ir Bobių kaimus. Kai tik spėjo abudu kaimai išsikelti į viensėdžius, taip ir sustingo visa jų gyvybė — muzika, šokiai, dainos, pašnekėsiai bei skardus viso kaimo juokas. Net ir seniai, pasigėdę praeities gyvumo, sakydavo:

"Išėjė į viensėdžius, užmiršime šnektą ir paliksime nebyliais. Skripkų striūnas pelės nugrauzė, harmonikose širšės korių prisilipino, o jaunimas, netekęs žado, ant medinių kojų vaikščioja".

(Bus daugiau)

DIENRAŠČIO LAISVĖS METINIS

KONCERTAS

Įvyks Sekmadienio Popietį

LAPKRIČIO 13 NOVEMBER

Prasidės 3-čią valandą popiet. Įžanga \$1.50 asmeniui

Eldon Downing
Baritonas, Brockton, Mass.

Aldona Downing
Sopranas, Brockton, Mass.

Augustinas Iešmonta
Baritonas, vietinis

Suzanna Kozokyte
Sopranas, vietinė

Shatusky Twins
Instr. Duetai, Linden, N. J.

Mildred Stensler
Aido choro mokytoja

Frank Balevicius
Koncerto akompanistas

Aido Choras

Vadovaujamas Mildred Stensler

dalyvaus programoje su naujais paruošimais specialiai šiam koncertui.

Šokis ir Flute Solo

Nancy ir Tessie Behmeriūtės

...Išpildys šį įdomų numerį

BUS LIBERTY AUDITORIJOJE

110-06 Atlantic Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Kaip matote iš aukščiau padavimų, programoje dalyvauja žymiausi talentai. Apart dainų, yra instrumentų solų, šokių ir dar bus kitokių įdomumų. Būtinai atsilankykite, pamatykite ir išgirskite šį įspūdingą koncertą.

Prasome nesivėlinti, nes programa prasidės lygiai pažymėtu laiku.

Detroit, Mich.

Detroito Lietuvių Draugijų Sąryšio susirinkimas įvyks lapkričio (November) 6 d. Tai bus sekmadienis. Svetainė 4097 Porter St., Detroit, Mich. Įvyks po pietų.

Visų draugijų delegatai būtinai dalyvaus šioje susirinkime, nes turėsime paskirti laikraščiams pelną iš atšlavusio pikniko. J. Gugas

Iškilmingas jubiliejinis koncertas įvyks lapkričio 12 d. Rengia ALDDL 10-toji apskritis ir 188 kuopa. Tai bus atžymėjimas Lietuvių Literatūros Draugijos 40 metų gyvavimo sukakties. Koncertas prasidės 7:30 v. vakare. Vieta: viršuje banko 24 St. ir Michigan Ave., Detroit.

Meninė programa bus įvairi. Dalyvaus "švištos" redaktorius A. Bimba, kuris yra buvęs per metų eilę ALDDL pirmininkas.

Bus iš Chicago gerti dainininkai, kaip tai P. Dauderis, Stanevičienė, Dočkienė ir kiti; taipgi vietinis dainininkas Frank Vriec. Žadėjo dalyvauti ir vietinis žydų liaudies choras.

Malonėkite atsilankyti visi. Rengimo Komitetas

Lewiston-Auburn, Me. PRAMOGA

Baltramiejaus draugystė rengia vakariene su šokiais — sušelpimui ramatai sergancio Balčiūno. Gabiausios virėjos apsiėmė pagaminti skanių valgių.

Rašėjas kviečia visus lietuvius ateiti, paremti ligonį. Pramoga atsisub lietuvių svetainėje, 387 Lisbon Street, lapkričio (Nov.) 5 d., 7 val. vakaro.

Avalynės ir audimo darbai čia juda vidutiniai.

Spalio 29 d. atsibuvo M. Petrušaitės shower party. Svečių atsilankė apie 200. Dalyviai tapo patenkinti.

Pas Laisvės skaitytojus Steponaičius svečiavo Steponaitienės brolis Jonas Smitas iš Avon, Mass.

Mirė Antanas Donkus, 84 metų amžiaus. Ilgą laiką ūkininkavo ir daug miško pardavė. Keliolika metų atgal ūkį apledo ir nusipirko gražų namą. Deja, nelgai teko gyventi puošniuose namuose — mirtis pakirto gyvybę. Buvo Baltramiejaus draugystės narys.

Paliko liūdesyje žmoną Evą, dukteris G. Patrick ir Annie Balis, Auburn; sūnus Antaną Jr., Auburn, ir Arthur Lewiston; seseris Annie Poškus, Lisbon Falls, ir Sophie Baratašius, Lewiston. Liko ir kiti giminaičių.

P. Petrov

So. Boston, Mass. MIRE

Mirė Marijona Matulevičienė, sulaukusi apie 72 metų amžiaus. Paliko liūdesyje vyrą Juozą Matulevičių, sūnų Vytautą, dvi dukteris — Adelę ir Birutę, du brolius ir dvi seseris, taipgi anūkus.

Seniau, prieš virš 40 metų, jiniai prižūrėjo keliolikos kambarių savo namą, 5 Thomas Park, So. Bostone. Ir čia apsigyvendavo maždaug tie jauni vyrai ir merginos, kurie ateitį žūrėjo blaivai, be prietarų. (Kadaise, rodosi, ten gyveno ir kompozitorius Mikas Petruskas.) Tai buvo lyg southbostoniečių susipratusių lietuvių praklaus centrukas. Vieni jų taipgi jau yra mirę, kiti išsiskirstė, išvažinėjo po visą plačią Ameriką, o dauguma užsiliko Bostono apylinkėje ir keli iš jų Marijoną palydėjo į kapines.

4 pual, Laisvė (Liberty) Penktad., Lapkr. (Nov.) 4, 1955

New Yorko ir Apiešlinkės Žinios

Debs'o šimtmečiui paminėti forumas

Lapkričio 4-ą sueina šimtas metų nuo Amerikos darbininkų vado, kovingojio socialisto velionio Eugene Debs' grimo. Ta sukaktis atžymima daugelio organizacijų po visą šalį.

Idomus Debsui paminėti vakaras rengiamas ši sekmadienį, lapkričio 6-ą, Jefferson mokyklos patalpoje, kampas 6th Ave. ir 16th St., New Yorke. Pradžią 8 val. vakaro.

Kalbės knygų leidimo įstaigos direktorius Alexander Trachtenberg ir darbininkų istorikas Dr. Philip Foner. K-nas

Tas namas, nors dar tebestūkso, jau ne toks jaukus; čia, rodosi, jau ne ta vieta, kuria buvo, Mat, velionė su šeima jau prieš daugelį metų buvo išsikėlę į Dorchesterį ir ten gyveno.

Šeštadienį, spalio 19, 10:30 ryto, iš Casper šermininės būrys iš apie 100 velionės draugijų ir draugų palydėjo ją į Forest Hill krematoriją. Taip, ten ir palikome Marijoną. Išsėkis, Marijona! Aist

Wilkes-Barre, Pa.

Joseph Tumasai nupirkimui televizijos aukotojų vardai \$20 aukoją LDS 60 kuopa, Plymouth, Pa.

Po \$5: Richmondhillietė (N. Y.), Eva Cibulskienė, LDS 4 kp., P. Danckevičius (N. J.), A. Titanienė (N. Y.) ir Mildred ir Leonard Antanaitis.

\$3. P. Pėstininkas. \$2.50 Mr. & Mrs. A. Tulay.

Po \$2: liko nuo pikniko, Wesley Casner, V. & J. Kazlauskas, Michael Slavensk.

\$1.50 Mr. & Mrs. Barney Suduskis.

Po \$1: Justina Verbilla, Helen Mozak, Klem Prukla, F. J. Klaston, P. Šlekaitis, B. Reklaitienė, Ella Sakavičiukė, K. Gemys, W. Pėstininkas, A. Valukienė, I. Klevinskas, Ed. Nice, Julia, M. Yodaugienė, J. Sermukšnis, M. Rožanskaitė, J. Rožanskienė, M. Rollo, M. & J. Ameruso, Nanti- coker biznierių, J. Venety, E. Spasitos, Norkys Cafey, B. Negrny, J. Evanauskas, Mrs. G., M. Kaspariūtė, A. Stikliūnas, J. Gaule, A. Alulis, J. Petchuk, Mrs. A. Gerulis, Mrs. M. Stagnūnienė, V. & M. Zavistauskas, A. & P. Sukis, W. & A. Mack, J. & K. Liutackas, B. & M. Navickas, Milda Casper, Amilia Casper, W. & A. Grigaitis, P. & E. Cereška, V. & A. Žilinskas, A. Krutulienė.

Po 50c: Sylvester Panzak, Charles Nice, P. Balukonis, Frank Meek, Lous-Park Florist, John Lugauskas, Felix Tailor, J. Yancheks, George Cafey, Thomas Dervin.

Taipgi, kaip matote, čia turime jau \$114. Gi nupirkimui televizijos reikia apie \$200. Taipgi dar trūksta \$80. Televiziją tam vargšui norime nupirkti Kalėdų šventėms. Taip pat šį reikalą norime užbaigti ir uždaryti juo greičiau. O jei keletas dolerių liktu, tai perduotume jam pinigais, ir reikalas būtų užbaigtas. Širdingą ačiū tariame jau aukojusiems. O kurie dar manote paaukoti dolerį kitą, tai malonėkite pasiskubinti.

Aukas siūskite fin. sekr. vardu: Albina Mack, 72 Nesbitt St., Plymouth, Pa. Komitetas

4 pual, Laisvė (Liberty) Penktad., Lapkr. (Nov.) 4, 1955

Tūkstančiai unijistų reikalaujo teisėtumo Till'o byloje

Macy departmentinių krautuvių darbininkai unijistai išsiuntė generaliam prokurorui Browneliui 2,000 atviručių, reikalaujančių tyrinėti Mississippio valstijos politikierius.

Atsikreipime į prokurorą reikalauja ne vien tikrai ištyrėti Till'o nužudytųjų ištepsintuosius, bet ir bendrai viską, kas atima tos valstijos piliečiams pilietines teises.

Lokale, I-S, kuris tą kampaniją vykde, randasi 8,000 Macy krautuvių darbininkų. Poros tūkstančių pasirašymas ant atviručių rodo unijistų aukštą susipratimą ir pasitikėjimą savimi, pilietinę drąsą reikšti savo mintį šalies reikaluose.

Lokale, I-S, kuris tą kampaniją vykde, randasi 8,000 Macy krautuvių darbininkų. Poros tūkstančių pasirašymas ant atviručių rodo unijistų aukštą susipratimą ir pasitikėjimą savimi, pilietinę drąsą reikšti savo mintį šalies reikaluose.

Aido Choras

Aprašyme choro koncerto klaidingai išsispausdino pavardę to Aido Choro mylėtojo, kuris chorvedė Mildred Stensler apdovanojo bukietais. Jo pavardė yra Alexaitis, iš Connecticut.

Aido valdyba ir visi choristai taip pat nuosirdžiai dėkingi visiems, kurie suteikė gėlių scenai dabinti ir mūsų solistes apdovanojo.

Taipgi dėkingi visiems tiems publikos nematytiems aktoriams, be kurių jokių būdu neįmanoma apsiesti: šviestų ir užlaidos kontroliui, pagelbėjusiems sceną priruosti, dujų sargams ir bilietų pardavėjams.

Ir dėkingi Laisvei už suteiktą vietos aprašymams.

Aido valdyba prašo visus choristus dalyvauti pamokose abu šiuos penktadienius, lapkričio 4 ir 11-ą. Privalome gerai pasiruošti dainavimui dienraščio Laisvės koncerte.

Dainavimas šį kartą turi būti už vis gražiausias ne vien tik atidavimui publikai to, ko jiniai iš mūsų tikisi, kas jau teisėtai priklauso. Gražiai dainuoti privalome ir savo garbei ir naudai. Juk čia bus svečių iš viso plataus amerikinio lietuviškojo svieto. Tų svečių nebūna eilinėse pramogose, įskaitant ir pačių aidičių koncertą.

Kokias jėgas mus girdės šiame koncerte, tokiais įsivaizduos per visus metus. N. C.

Susilaukė dukrelės

Spalio 27-ą Mr. ir Mrs. Justin Veličkai susilaukė dukrelės. Naujagimė svėrė virš 8 svarų. Vardą jai davė Nina. Nina—jau antroji jaunujų Veličkų dukrelė.

Kai praėjusį sekmadienį Aleksandrą Veličką (senuką) pažariau, kad jis su savo Domicile neateina į Aido Chora dainuoti, jis išdidžiai atsakė: "Mes dabar auginame dvi dainininkes."

Visi, o ypačiai aidičiai, linkime joms greit užaugti ir iš tikro į dainininkes spėti, kol mes dar galime tuo pasidžiaugti. A-ė

Jaunukų gaujos kare sužeidė jaunuolį

Halloween pobuvyje iškilęs tarp jaunukų barnis baigėsi keturiems kalėjime, o dviem Kings County ligoninės kalėjiminyje skyrė. Vienas sužeistas dunklu nugaron, o vienas pašautas policijai juos gaudant.

Užstreikavo auto parduotuvės

CIO United Auto Workers narių masinis mitingas, įvykęs St. Nicholas Arenoje lapkričio 1-ą, nutarė skelbti streiką visose didmiesčio esančiose automobilių parduotuvėse. Taipgi nutarė tą streiką pradėti tuojau ir jį paskelbė tą pačią dieną.

Numatyta, kad streikas pailgės apie 200 šapų iš apie 350 tos rūšies įstaigų New Yorke. Unija skelbia, kad 208 yra organizuotos, unijos žinioje.

Streikas liečia apie 7,000 darbininkų — mechanikų, patikrintojų, plovėjų, taipgi tų įstaigų priežiūros darbininkų.

Svarstant klausimą šaukti ar nešaukti streiką, darbininkai audringai sveikino Lokalo 259-o prezidento Mickey Mickey Finn pareiškimą, kad "New York'e nebus parduotas nė vienas 1956 metų auto, jeigu neis per unijinę šapą, aptarnaujamas unijistų darbininkų." Tarimas streikuoti buvo vienbalsis. Reikalauja:

Pakelti mechanikams mokesť nuo \$82 iki \$95 savaitel už išdirbtą vientsai normalų darbo laiką;

Pridėti du šventadienius su alga, viso turėtų dešimt tokių šventadienių;

Trijų savaičių atostogų po išdirbimo dvejus metus;

Pagerinti gerovės planą, kad apmokėtų ligoninės iškaštis.

Unijos vadovybė sako, kad General Motors gautasis virš bilijono pelnas šiais metais turėjo pasiekti ir auto parduotuvės. Jeigu taip, tuomet ir darbininkai turėtų gauti nors dalytę tos gerovės, gauti dabar. Sako, jog šapų savininkai išsiskinėja nuo šio dalyto priedu, nuolat kalba apie "sunkumus" ir reikalauja, kad darbininkai vis lauktų ir lauktų.

Policija sumedžiojo 8 buvusius įsibriovusius mokyklon. Ir areštuota krautuvių savininkė, kuri 16 metų vyrui kams pardavė alaus. Jie atėjo mokyklon gurkšnodami iš kvortinių bonkų.

SALDAINIŲ OBUOLIAI! Parėms ir Bazarams Geriausi Miestai! Wholesale & Retail BRUNO KNUFFER 43-79 156th St., Flushing Tel. Flushing 8-4185

REIKALINGOS MOTERYS Moteriskės. Užsirdirkite pinigų prie padarymo ir pardavinėjimo žibučiu. Paspilnysite. Taipgi geras pelnas ir gera progą padidinti organizacijų, bažnyčių, klubų lždas. Veltui pamokysime. Kreipkitės arba rašykite: JEWELSET, 2439 Creston Ave. (arti Fordham Rd.), Bronx 68. WE. 3-3004 (201-215)

COCKTAIL LOUNGE--BAR Dabar Atđara— Geras Patarnavimas Patarnaujame šeimoms, privatiems parėms, ir visokioms kitokioms socialėms sueigoms. Geri valgiai. Draugiška atmosfera. TUNG HOY 1294 E. Boston Post Rd. Larchmont, N. Y. TE. 4-1934

LEMPOS! LEMPOS! Gerai, Mes turime Jų Del Jūs Už žemas, Zemas Kalnas •Bristols •Figurines \$10 95 •Crystals •Moderns •Capi di Monte viršaus •All Custom Shades 31" Pilnai Su Abžūru Persitikrinimui Pamatykite Mūsų Showrumą FORDHAM LAMP CO. 472 E. Fordham Rd., arti 3rd Av. WE. 3-0580 Valandos, Pirmaid, ĩmant Pentk. 10-9; Šeštad. 9-6. "Lempos Del Klekvienų Namų Pagal Jūsų Išgalę"

PARDAVIMAI Dvi lovos (twin beds) su springalais ir matrasais, komodė, viskas sykiu už \$100. Sofa už \$25. Taipgi yra virtuvei baldų setas ir skalbiamas mašina. Išpardavimo priežastis — krautomės į mažesnį butą. Kreipitis vakarais po 6, gale savaitės ir dienomis: 319 Ditmas Ave., Brooklyn, netoli nuo BMT Culver traukinio Ditmas Ave. stoties, arba Ind. linijos D traukiniu. (215-216)

PARDUODAME General Electric šaldytuvą, visą porcelinai; puikiame stovyje. \$75. Šaukite NE. 8-5793 (214-216)

RANDAVOJIMAI Išnuomojamas didelis fornišuotas kambarys su visais patogumais. Du bloki nu Jamaica "Line stoties. Tyki vieta gyventi. Kreipkitės 102 Ridgewood Ave., Brooklyn, N. Y. TAYlor 7-8487 (214-216)

Macy unija reikalauja trumpesnių valandų ir mokesťies priedo

Unijos kontraktas su firma baigsis tikrai ateinančio balandžio 1-ą. Tačiau unijistai ne tikai žino, ko jie nori, ko reikalauja, bet jau pranešė firmai, kad unija yra pasirošusi pradėti derybas.

Vienu vyriausiu reikalavimu yra nutrumptinti darbo savaitę nuo 40 iki 35 valandų. Taipgi reikalauja pensijų plano, kad atėjęs į pensijos amžių darbininkas gautų po \$50 virš to, ką gaus iš Social Security.

Unijos leidžiamas laikraštukas Local I-S News rašo, jog pačios firmos raportai rodo, jog paskiausias metais, patsibaigusiais liepos 30-ą, kompanija darė didžiausią apyvartą savo istorijoje.

Unijos prezidentas Sam Kovenetsky unijos narių mitingė priminė, kad firmos prezidentas Jack Straus, gaudantis metinės algos \$135,220, unijos nariams pasakė: "Jūs uždėbate pakankamai." Patarė liautis prašinėti daugiau.

Kovenetsky patarė nariams budėti ir dirbuotis. Jis sakė, kad 1956-jeji metai gali būti didžiū sprendimų metais. Nariai privalo būti prisirengę.

Clayville, N. Y., popieriaus fabrike eksplodavo garų operuojama džiovinančioji mašina. Tris darbininkus užmušė, 4 sužeidė.

Pranešimas

DETROIT, MICH. Lietuvių Draugijų Sąryšio susirinkimas įvyks lapkričio (Nov.) 6 d., tai yra sekmadienį, 2 val. popiet, Draugijų Svetainėje, 4097 Porter. Visi Draugijų Sąryšio delegatai būtinai dalyvausite, nes pirminkas K. Nauseda išduos raportą iš buvusių pikniko; taipgi turėsime paskirstyti pelną del laikraščiu. Kom.

L.L.D. 185 kp. susirinkimas įvyks lapkričio (Nov.) 9 d., 7:30 v. vak., 110-06 Atlantic Ave., Richmond Hill. Nariai malonėkite susirinkti. Kurie nepasimokėję, malonėkite ateiti ir pasimokėti, — pasimsite knyga. Valdyba

BROCKTON-MONTELLA, MASS. LLD 6 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyks pirmadienį, lapkričio (Nov.) 7 d., Liet. Tautiško Namų kambaryuose, pradžia 7:30 val. vakare. Prašome visų narių dalyvauti, nes yra labai svarbių reikalų, kuriuos turėsime aptarti. Laisvės vajuus reikšias, Vilnės ir Liaudies Balso reikalai. Taipgi bus rinkimas delegatų į 7-tos Apskritis konferencija. Taipgi turėsime pasitariti, kokius parengimus ruošime žiemos sezonui. G. Shimaitis, Fin. Rašt. (214-215)

DETROIT, MICH. Iškilmingas atžymėjimas Lietuvių Literatūros Draugijos 40 metų jubiliejau įvyks šeštadienį, lapkričio-Nov. 12 dieną. Tai bus prakalbos ir koncertas. Kalbės A. Bimba, iš Brooklyn, N. Y. Rengia LLD 188 ir 52 kuopos. Bus keturi dainininkai iš Chicago ir vietinis F. Price, Chicagočial. Dočkienė, Stanevičienė, P. Dauderis ir Loreta Cooper, solistai. Turininga ir graži programa, atsilankykite ją pamatyti ir išgirsti. Rengimo Komisija (2-14-216)

PARDAVIMAI Dvi lovos (twin beds) su springalais ir matrasais, komodė, viskas sykiu už \$100. Sofa už \$25. Taipgi yra virtuvei baldų setas ir skalbiamas mašina. Išpardavimo priežastis — krautomės į mažesnį butą. Kreipitis vakarais po 6, gale savaitės ir dienomis: 319 Ditmas Ave., Brooklyn, netoli nuo BMT Culver traukinio Ditmas Ave. stoties, arba Ind. linijos D traukiniu. (215-216)

PARDUODAME General Electric šaldytuvą, visą porcelinai; puikiame stovyje. \$75. Šaukite NE. 8-5793 (214-216)

RANDAVOJIMAI Išnuomojamas didelis fornišuotas kambarys su visais patogumais. Du bloki nu Jamaica "Line stoties. Tyki vieta gyventi. Kreipkitės 102 Ridgewood Ave., Brooklyn, N. Y. TAYlor 7-8487 (214-216)

HELP WANTED—FEMALE

JAUNOS MOTERISKES Lengvam Fabrike Darbui KULKA ELECTRIC CO. 633 So. Fulton Ave. Mount Vernon, N. Y. (209-215)

NAMŲ DARBININKĖ—VIREJA Pilnai atsakomybei, koser, gerų valgių gaminimas, 4 rūmų apartamentas, Bronx, 3 suaugę. Guolis kitur. Su paliudijimais. Tel. EV. 6-4039, kasdien 9-5 (214-216)

NAMŲ DARBININKĖ Abenam namų darbi, turi būti patyrysi. Guolis vietoje, atskiras kambarys. Su vėliausiais paliudijimais. Gera mokesťis. Tel. Great Neck 2-0806 (214-216)

Teatruose

Brooklyno Philharmonia, Inc., pradėjo savo koncertų sezoną.

Pirmasis, įvykęs lapkričio 1-os vakarą Brooklyn Academy of Music, susidėjo vien tik iš Mozarto kūrinii. Tuomi pagerbtas kompozitorius dviejų šimtmečių sukaktyje nuo jo gimimo.

Orkestrą ir publiką pasveikinti Brooklyno prezidentas John Cashmore atsunte savo atstovą. Taręs žodi, jis perskaitė proklamaciją, kuria apskritis prezidentas paskelbė lapkričio 1-ąją Brooklyno Philharmonijos Diena.

Siegfriedo Landau diriguojamas orkestras sugrojo Mozarto keletą simfonijų, vlenoje dalyvaujant smuiko solistui Benno Rabinoff.

Paskiausia, koncertinėje formoje, šauniiu solistų grupė, orkestrui pritariant, sudainavo "Così fan tutte" operos 1-ąją aktą. Solistai Irene Jordan, Marlys Watters, Adriana Knowles, Paul Knowles, Morley Meredith, Hugh Thompson.

Orkestras yra pasimojęs įvykdyti šį sezoną dar 4 tokius koncertus. Įvyks gruodžio 17, sausio 17, vasario 14, kovo 17. Ir ruoš spektaklius 3 koncertus jaunimui šeštadieniais, 3 val. Ties įvyks lapkričio 12, sausio 28 ir kovo 3 dd.

Koncertai tikrai gražūs. Idomu ten būti. Muzikos mylėtojams verta paremti, pagelbėti Simfonijai sėkmingai išgyventi sunkius pirmuosius metus ir stiprėti. Rep.

Sumokėjo \$12,000 už netvarką namuose

Brooklyne virš 300 namų savininkų ar jų agentų buvo pašauti pas teisėją praėjusį antradienį. Už įvairius prasižengimus pastatų saugumui ir švarai uždėtomis pabaudomis jie ta viena diena sumokėjo 12 tūkstančių dolerių.

Atskiros asmens pabaudos siekė nuo \$20 iki \$150.

TONY'S UP-TO-DATE BARBER SHOP ANTANAS LEIMONAS Savininkas 306 UNION AVENUE BROOKLYN, N. Y. Gerai Patyrys Barberis

MATTHEW A. BUYUS (BUYAUSKAS) LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS 426 Lafayette St. Newark 5, N. J. Market 2-5172

HELP WANTED MALE

ROOFING & SIDING MECHANICS to work by job Steady — own tools also: Salesman work 20% commision 254 Merrick Rd., Baldwin, L. Tel. BA. 3-0974 (214)

PLUMBERS UNIJISTAI JOBBING— Kreipkitės: P. F. GRIESEK 111 E. 31st St., N.Y.C. (209)

POLISHERS Patyrę — Tubular Brass ir pl. Nuolatinis darbas, gera mokesťis. Tel. HY. 7-3024 (213)

Lengvam fabrike darbu. Pirmas nereikalingas. Reguliarai kėlimai algoje. Matykite Mr. F. berg. EXCELSIOR QUICK FROSTING 1102 Bridge Plaza Sq., L.I.C. Queens (213)

WATER PROOFERS VIEN TIK PATYRĘ Aukščiausia mokesťis, darbas Bro ir Brooklyn. Geri įrengimai. PEERLESS 5314 Ave. N., Brooklyn Tel. ES. 7-7109 (213)

UPHOLSTERER MORINUS Nusimanęs apie franų uždarę Čia yra progą apsuokiam namų vyruui tikrai išsimokyti šį biznį. De ANGEL'S FOREST HILL BO. 3-7327 (213)

VERPEJAI IR AUDEJAI Pirmam ir antram šifams. Ties spare verpėjai ir spare audėjai. Kreipkitės. STANRICH MILLS CORP. North Oxford, Massachusetts Tel. Oxford 7-8600 (213)

DAILYDES IR MECHANIKAI Dirbti prie ofisų partitons, mės ir medinės. Taipgi sudėtingi metalinių lentynų. IRWIN CASPER INC. 401 Broadway, N.Y.C. Tel. WA. 5-4217 (215)

REAL ESTATE \$9,000 HANDY MAN'S SPECI Gražus 2 šeimų namas (su rakais) dais), divonai, 2 ištaisyti rūmai attic, ant apatinii lubų gyvimo rūmas, valgymui rūmas ir virtuvė. Miegūriai, patio iš užpakalio, šildomas. Viso 8 rūmai. Arti klykų, krautuvių ir transporto. Pardavimo priežastis—līga. Kreip tės tik pirksiai. Šaukite 9 A. B. 3 P. M. Tel. MA. 5-6497. (215)

FLATBUSH. 1 šeimos detachu 40x100, 3 karam garadžius, alie interracial. 4 miegūriai, gyven masis rūmas, valgymui rūmas, taisytas kiemas, meistrystel ppa, garadžius. Arti mokyklų, krautuvių, Šaukite. UL. 7-7123 (215)

EAST FLATBUSH, 1 naujas detatched 1 šeimos kampinis namas 7 rūmai, 3 miegūriai, 2 maudykai 1 karui garadžius, Hollywood vė, Dutch Oven. Su nuolauda, kamamas profesionalui. Tel. DI. 44- (215)

CAMBRIA HIGHTS, \$17,900. Geri mūrinis bungulov. 2 maudykės miegūriai, ištaisyti attic ir pas. Yra darbi vieta ir visi priedai, garadžius, sun deks. Šiand taisytas kiemo plotas. Dine ir Pstone patio. Tuoji užimtas. Kamamas tik pirksiai. GL. 1-0683. (215)

LONG BEACH. Parsiduoda pilnas šeimų namai. Tuščias 4 rūmų apartamentas. Kreipkitės tik pirksiai. Šaukite tarp 4-8 P. M. Tel. LONG BEACH 6-2179 (215)

BUSINESS OPPORTUNITIES Opportunity. Small Mason Materials Yard with 2 fam. hse. (1000 sq. ft.). For person who can truck and has some knowledge Mason Materials. This business be had free, by buying prop. \$19,500. LA. 8-2022, 134-29 Springfield Blvd. 1 bl. from Merrick Springfield Gardens, L. I. (215)

SALDAINIŲ KRAUTUVĖ, parduoda savininkas (iš priežasties parduoda). Geroje Brooklyno sekmadienį 30 metų kai įsteigta. Tuščias apartamentas (\$75). Krautuvių randa \$40. Geras lysas. Parsinešama \$80 į savaitę ir geriau. Parduoda labai mažą įmokėjimą. EV. 4- (215)

DELICATESSEN ir VAISIUŲ KRAUTUVĖ Gerai įsistigusi — žema randa mėtų lysas. \$900 savitinių parduodama su nuolauda tik \$3,500. Del išmokėjimų galima tarti. Viso amžiaus progą. Tel. GE. 4-6536 (215)